

7. Учасник-виробник виробляє продукцію у намічених і обговорених у договорі кількостях і в терміни максимально високої якості. Забирає продукцію в нього на місці учасник-збувальник. Для цього останній сам вирішує організаційні питання (оренда транспорту, куди везти тощо).

8. У всіх учасників є розрахункові рахунки в банках. Розрахунки між собою в основному виробляються по перерахуванню. Доходи учасників-збувальників складаються з різниці купленої і проданої продукції.

Рекомендації з організації маркетингових служб для підприємств хоча і не мають єдиної формули, що гарантує успіх у всіх регіонах, є найбільш прийнятні для практичного використання підприємцями різних регіонів. Така впевненість підсилюється ще і тим, що в основу побудови організаційної структури нами покладені доведений теорією і підтверджений наявною практикою принцип об'єднання підприємств у рамках району і природно-економічних зон з ринковою (регіональною) ознакою побудови служби маркетингу і системний підхід організації маркетингової діяльності, що складає з декількох етапів і комплексу методів.

Література.

1. Perevozova I., Horal L., Mokhnenko A., Hrechanyk N., Ustenko A., Malynka O., Mykhailyshyn L. Integration of the supply chain management and development of the marketing system. *International Journal of Supply Chain Management*. 2020. № 9. Issue 3. P. 496-507.
2. Мохненко А.С. Виникнення, еволюція та сутність фермерських господарств. *Таврійський науковий вісник*. 2009. № 62. С. 299-306.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

*Комарова К. О., здобувач вищої освіти 5 року навчання,
devadzek777@gmail.com*

*Науковий керівник: Ачкасова Л. М., к. е. н, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

В найзагальнішому вигляді в економіці підприємства ефективність означає результативність господарської діяльності. Вона характеризує співвідношення між результатами, що досягло підприємство і витратами живої праці і матеріалізованої. Таким чином, показник економічної ефективності дає уявлення про те, якою

ціною підприємство отримує прибуток. Зіставлення витрат і результатів використовується в практиці обґрунтування господарських рішень. Рівень ефективності є найважливішим показником розвитку економіки і характеризує рівень розвитку продуктивних сил. На підприємстві кінцеві результати мають форму прибутку, а витрати - форму основного і оборотного капіталу.

Ефективність має свою етику, яка передбачає поєднання з одного боку прибутковості для власників, з другого - створення найбільшої цінності для своїх клієнтів, а з третього - можливості для зростання і самореалізації в поєднанні з високою зарплатою для співробітників.

Ефективність виробництва є комплексним показником і характеризує ступінь доцільності отриманих кінцевих результатів використання всіх видів ресурсів виробництва за певний період часу. Вона може характеризувати досягнення найбільших результатів при найменших витратах за умови допустимого ризику, підвищення продуктивності праці, ступінь повноти використання виробничих потужностей, матеріальних і сировинних ресурсів.

При проведенні оцінки економічної ефективності зіставляються результати виробництва з витратами.

Під результатами виробництва розуміють корисний кінцевий результат, представлений у вигляді матеріалізованого результату виробництва, який вимірюється обсягом продукції в вартісній і натуральній формах та економічного ефекту від діяльності підприємства. Цей ефект включає як кількість виготовленої продукції, так і її споживчу вартість.

Кінцевим результатом виробничо-господарської діяльності підприємства за певний відрізок часу є новостворена вартість, тобто чиста продукція, а кінцевим фінансовим результатом комерційної діяльності є прибуток.

Щоб виміряти ефективність виробництва необхідно встановити критерій економічної ефективності. Він повинен бути єдиним для всіх ланок економіки, що дозволить порівнювати результати діяльності цих ланок між собою і в часі. В економіці держави таким загальним критерієм економічної ефективності виробництва є зростання продуктивності праці суспільства.

На рівні підприємства такою формою загального критерію ефективності його діяльності може слугувати максимізація прибутку, або мінімізація витрат.

Ефективність виробництва має конкретне кількісне вираження в комплексній системі показників, які є взаємозв'язаними і характеризують ефективність використання всіх елементів виробничого процесу. Така система показників повинна відповідати наступним принципам:

- стимулювати мобілізацію внутрішньовиробничих резервів підвищення ефективності виробництва;
- визначати рівень ефективності використання всіх видів, застосовуваних у виробництві ресурсів;
- забезпечувати взаємозв'язок критерію і системи конкретних показників ефективності виробництва;
- забезпечувати вимір ефективності виробництва на різних рівнях управління.

З урахуванням зазначених принципів визначена наступна система показників ефективності виробництва [1].

а) узагальнюючі показники:

- прибуток на одиницю загальних витрат;
- виробництво чистої продукції на одиницю витрат ресурсів;
- витрати на 1 гривню товарної продукції;
- рентабельність виробництва;
- народногосподарський ефект використання одиниці продукції;
- частка приросту продукції за рахунок інтенсифікації виробництва;

б) показники ефективності використання праці:

- абсолютне і відносне вивільнення працівників;
- темп зростання продуктивності праці;
- частка приросту продукції за рахунок збільшення продуктивності праці;
- трудомісткість одиниці продукції;
- коефіцієнт використання корисного фонду робочого часу;
- зарплатоємність одиниці продукції.

в) показники ефективності використання виробничих фондів:

- фондвіддача активної частини основних фондів;
- загальна фондвіддача;
- рентабельність основних фондів;
- матеріаломісткість одиниці продукції;
- фондомісткість одиниці продукції;
- коефіцієнт використання найважливіших видів сировини і матеріалів;

г) показники ефективності використання фінансових коштів:

- відносне вивільнення оборотних коштів;
- оборотність оборотних коштів;
- рентабельність оборотних коштів;
- рентабельність капітальних вкладень;
- питомі капітальні вкладення (на одиницю приросту потужності або продукції);
- термін окупності капітальних вкладень і ін.

Рівень економічної ефективності на підприємствах залежить від різноманіття взаємопов'язаних факторів. Для кожної галузі виробництва характерні специфічні фактори ефективності внаслідок її техніко-економічних особливостей.

Все різноманіття чинників зростання ефективності можна класифікувати за трьома ознаками:

1) джерелами підвищення ефективності (економія часу і підвищення якості продукції, раціональне використання природних ресурсів, зниження трудо-, матеріало-, фондо- і капіталомісткості виробництва продукції);

2) основними напрямками вдосконалення і розвитку виробництва (підвищення техніко-економічного рівня виробництва, прискорення науково-технічного прогресу, впровадження організаційних систем управління, вдосконалення структури виробництва, вдосконалення форм і методів організації виробництва та ін.);

3) рівнем реалізації в системі управління виробництвом, де чинники можна поділити на внутрішні (механізація і автоматизація, освоєння нових видів продукції, впровадження прогресивної технології і новітнього обладнання і ін.) та зовнішні (державна економічна і соціальна політика, вдосконалення галузевої структури виробництва, формування ринкових відносин та інші фактори).

При оцінці ефективності виникає необхідність розмежування критеріїв і показників.

Показники економічної ефективності характеризують, за допомогою яких витрат ресурсів досягається економічний ефект. Тобто вони допомагають вимірювати рівень ефективності виробничо-господарської діяльності.

Але рівень ефективності неможливо виміряти за допомогою одного показника. Такий показник складається під впливом багатьох чинників, які, навіть, можуть протидіяти один одному. Тому

виділяють один показник, який найбільш повно характеризує рівень ефективності. Він має як кількісну, так і якісну визначеність. В економіці саме такий показник прийнято називати критерієм. Як правило критерій має відносний характер: в масштабі національної економіки - максимальний ВВП на одиницю спожитих ресурсів; на рівні підприємства - максимальний прибуток на одиницю ресурсів.

Іноді поняття «критерій» і «показник» вживаються як синоніми. Такий підхід не є обґрунтованим. Річ в тому, що здійснення тих чи інших організаційних, технічних, економічних та інших заходів або результат виробничо-господарської діяльності має якісну і кількісну визначеність, тобто може бути виражений якісно і кількісно. Якісна сторона виробничого результату відбивається критерієм, а кількісна - показниками ефективності.

Показники ефективності, кількісно виражають будь-який критерій, розрізняються між собою за повнотою, з якої вони характеризують ефективність. Так, показник продуктивності живої праці є локальним по відношенню до показника продуктивності сукупної праці, він охоплює лише частину сфери функціонування праці.

Таким чином, ефективність є багатогранною категорією. Її дослідження торкається багатьох аспектів, про які йшла мова в статті.

Література.

1. Эффективность производства, ее сущность, экономические и социальные показатели. Режим доступа: https://pidruchniki.com/15660212/politekonomiya/effektivnost_proizvodstva_suschnost_ekonomicheskie_sotsialnye_pokazateli

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНИМИ ПОТОКАМИ НА ВИРОБНИЦТВІ

*Курмаз К. Ю., здобувач вищої освіти 6 року навчання,
12345karinkaqazxcvbnm@gmail.com*

*Науковий керівник: Ачкасова Л. М., к. е. н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Теоретична складність і практична значущість проблеми управління матеріальними потоками привернули увагу великої кількості дослідників як в нашій країні, так і за кордоном. Різноманітним аспектам цієї проблеми присвячені наукові праці Б.А. Анікіна, А.М. Гаджинського, М.П. Гордона, А.А. Колобова,